

Hulpverleners en Zelfbeschadigend gedrag, een complexe relatie

Dr. Nienke Kool

Centrum Intensieve Behandeling, Palier

n.kool@palier.nl

*Kenniskring lectoraat GGZ-Verpleegkunde
Inholland*

Palier

forensische & intensieve zorg

Reacties hulpverleners

- Ongeloof en afschuw
- Boosheid, frustratie
- Teleurstelling
- Medeleven, begrip
- Druk van verantwoordelijkheid
- Machteloosheid

Gevolgen hulpverlener

- Negatieve attitude
- Twijfel over eigen functioneren, weinig vertrouwen in eigen competentie
- Afstand-nabijheid

Gevolgen patiënt

Ontevreden over de zorg:

- Ontbreken van kennis
- Be - ver - oordeeld
- Niet betrokken bij behandeling
- Slechter behandeld

- Toename zelfbeschadiging
- Mijden zorg

Dilemma's

- Dader en slachtoffer in dezelfde persoon
  - Voor hulpverlener onmogelijke tweedeling!
- Systeem verwacht interventies
- Machteloosheid en verantwoordelijkheid

Grote impact

- Hulpverlener is afgestemd op het horen van de boodschap, de 'hulpvraag'.
- Andere verpakking: lichaamstaal: wonden en littekens i.p.v. woorden
- Welke boodschap is dat?

Boodschap

- Pijn, lijden en verlies
- Agressie
- Doel en de eindigheid van het leven

Trainen helpt!

Met Mij Alles Goed

- Pretest – posttest design
- Paired sample t-test, effect maat

- 9 instellingen
- 360 - 281 deelnemers (78%)
- 49% voor –en nameting
- Geen significant verschil tussen responders en non-responders

Variabelen

Attitude bij zelfbeschadigend gedrag

- Attitudes Towards Deliberate Self-Harm Questionnaire (ADSHQ)

(McAllister, 2002)

Competentie in begeleiding van patiënten die zelfbeschadigen

- Inschatting eigen competentie in de begeleiding van patiënten met zelfbeschadigend gedrag (IEC)

Afstand – nabijheid t.a.v. patiënten die zelfbeschadigen

- Vragenlijst Patiënten Contact (V-Pacon) (Betgem, 2000)

Resultaten

ADSHQ: t : -7.84; p (2-tailed): .000; r : .52

- Significante toename

IEC : t : -8.55; p (2-tailed): .000; r : .55

- Significante toename

V-Pacon: t : -5.45; p (2-tailed): .000; r : .38

- Significante toename

Competenties

Herhaaldelijk *in vivo* blootgesteld aan pijn, verschrikking en verlies

- Moed
- Geduld
- Verdraagzaamheid
- Stress tolerantie
- Waardigheid / autoriteit
- Humor, maar alleen op juiste moment
- Acceptatie en compassie

Voorwaarden

- Kennis en visie
- Structurele aandacht voor signalen van burn-out, compassie moeheid, hoop en inspiratie
- Collegiale ondersteuning
- Supervisie: triggers / trauma's
- Ontspanning en/of zingeving: mindfulness, yoga, spiritualiteit, gebed etc.
- Schoonheid, natuur, onschuld

- Zorg voor jezelf en elkaar!

Literatuur

- Karman, Kool, Poslawsky & Van Meijel (2015). Nurses' attitudes towards self-harm: a literature review. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* 22, 65-75
- Kool, Van Meijel, Koekkoek, Van der Bijl & Kerkhof (2014). Improving communication and practical skills in working with inpatients who self-harm: a pretest/posttest study of the effects of a training programme. *BMC Psychiatry* 14:64
- McHale & Felton (2010). Self-harm: what's the problem? A literature review of the factors affecting attitudes towards self-harm. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* 17, 732-740
- Saunders, Hawton, Fortune & Farrell (2012). Attitudes and knowledge of clinical staff regarding people who self-harm: A systematic review. *Journal of Affective Disorders* 139, 205-216
- Taylor, Hawton, Fortune & Kapur (2009). Attitudes towards clinical services among people who self-harm: systematic review. *The British Journal of Psychiatry* 194, 104-110

Dank voor uw aandacht!

n.kool@palier.nl